

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วไปตามกระแสโลก ทำให้เกิดการแข่งขันเพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการ ผู้คนมีค่านิยมทางวัตถุสูงมากขึ้น เกิดการเอาใจเปรียบซึ่งกันและกัน มุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง และพรรคพวกมากกว่าส่วนรวม (กรมวิชาการ, 2544 : 1-2) ความเจริญทางเทคโนโลยี ส่งผลให้ประเทศไทยต้องเร่งพัฒนาตนเองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและสามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้ ซึ่งกระแสการเร่งพัฒนาและสภาพเศรษฐกิจที่บีบรัด ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมไทย ให้เกิดการปรับตัวเพื่อการแข่งขัน มีค่านิยมทางวัตถุสูง เกิดการเอาใจเปรียบซึ่งกันและกัน มุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองมากกว่าส่วนรวม ขาดการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมอย่างจริงจัง และต่อเนื่องทำให้เกิดภาวะขาดสมดุลทั้งทางจิตใจและวัตถุ ส่งผลให้ความสำคัญต่อส่วนรวมลดน้อยลงทุกวัน จิตสาธารณะของคนในสังคมยังไม่พัฒนาไปในแนวทางที่พึงประสงค์ เนื่องจากคนในสังคมยังเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม (ประเวศ วะสี, 2542 : 2 ; ชัยวัฒน์ สุธธีรัตน์, 2552 : 1) นอกจากนี้ คนไทยยังขาดจุดหมายรวม หรืออุดมการณ์ชาติร่วมกัน ที่จะทำให้ทุกคนมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวมที่จะกระทำการใดๆ โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว (พยุงศักดิ์ จันทรสุนทรินทร์, 2541 : 1) ซึ่งผลกระทบต่อเชิงลบที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การมีวัฒนธรรมบริโภคนิยม และการให้ความสำคัญกับวัตถุนิยมมากขึ้น จนก่อให้เกิดปัญหาด้านพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของคนในสังคมไทย เช่น การข่มขู่ในศีลธรรม และจริยธรรม การขาดระเบียบวินัย การเอาใจเปรียบและเบียดเบียนซึ่งกันและกัน รวมทั้งการเบียดเบียนและทำลายสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสาธารณสุขสมบัติของส่วนรวมเพิ่มมากขึ้น การไม่ช่วยกันรักษาสมบัติ สิ่งของ สถานที่ที่เป็นทรัพย์สินสาธารณะหรือแม้กระทั่งการไม่สนใจรวมกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาส่วนรวม และเฉยชากับเหตุการณ์ที่ไม่กระทบถึงตน พฤติกรรมดังกล่าวแสดงถึงการขาดจิตสาธารณะ (สื่อพลัง, 2542 : 3-4) ดังนั้น ควรปลูกฝังส่งเสริม และพัฒนาจิตสาธารณะให้มีมากขึ้นในสังคมไทย เพราะจิตสาธารณะเป็นเรื่องของจิตใจ เป็นความรู้สึกนึกคิดภายในบุคคลที่เกิดขึ้นได้ และเกิดขึ้น โดยการเรียนรู้ จิตสำนึกเมื่อเกิดขึ้น

แล้วยากนักที่จะหยุดหรือหมดหายไป คนที่มีจิตสำนึกที่ดีด้านใจจะประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับจิตสำนึกของตน และใช้จิตสำนึกด้านอื่นๆ ของตนเพื่อประโยชน์ต่อสิ่งต่างๆ ตามมา (สมพงษ์ สึงหะพล. 2542 : 15-16)

การพัฒนาประเทศให้มีความก้าวหน้า สิ่งที่ต้องคำนึงถึงเป็นอันดับแรก คือ การพัฒนาคนให้มีคุณภาพ เพราะคนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ หากได้รับการพัฒนาคนให้มีคุณภาพแล้ว ก็ย่อมจะส่งผลให้ชุมชนและสังคม รวมถึงประเทศชาติมีคุณภาพที่ดีขึ้นได้ ทำนองเดียวกัน การสร้างความสุขให้เกิดขึ้นในชุมชนจะต้องพัฒนาที่คน โดยเน้นที่สร้างสำนึก จิตสาธารณะ ความมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน และสืบสานวัฒนธรรมที่ดีงามให้คงอยู่ โดยพุ่งเป้าไปที่เด็กๆ ซึ่งสามารถแตกประเด็นการพัฒนาได้อีกมากมาย ทั้งในส่วนครอบครัว โรงเรียน และชุมชน (วราภรณ์ พันธุ์พงศ์. 2551 : 20) และการปลูกฝังจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นในตัวบุคคล ควรได้รับการปลูกฝังมาตั้งแต่วัยเด็ก เพราะเป็นช่วงที่เด็กมีความไวต่อการปลูกฝัง และส่งเสริมจริยธรรม วัฒนธรรมเป็นอย่างยิ่ง เพราะเด็กยังเป็น “ไม้อ่อน ที่ตัดง่าย” การปฏิบัติต่อเด็กอย่างเหมาะสมกับพัฒนาของเด็กทั้งร่างกาย และ โดยเฉพาะความเหมาะสมด้านพัฒนา การทางจิตใจของเด็ก จะเป็นการป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ได้มาก เพราะในวัยเด็ก จะสามารถเห็นความแตกต่าง สามารถคิดเปรียบเทียบ คิดแยกแยะวัตถุออกเป็นหมวดหมู่ ขึ้นตอน รู้สึกคิดโดยใช้การสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยงได้ เด็กจะเริ่มสนใจสิ่งแวดล้อมรอบตัว แทนการสนใจตนเอง (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2538 : 77)

การกำหนดจิตสาธารณะให้เป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน นับเป็นแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสม เพราะการปลูกฝังจิตสาธารณะนั้น ควรตระหนักตั้งแต่วัยเด็ก ซึ่งเป็นช่วงที่มีความไวต่อการปลูกฝังและส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมอย่างยิ่ง เพราะเด็กยังเป็น ไม้อ่อน ที่ตัดง่าย (ถัดดาวลัย เกษมเนตร และคณะ. 2547 : 1) การจัดการศึกษาจึงควรมุ่งเน้นที่การสร้างจิตภายใน คือ การพัฒนาจิตใจที่เป็นรากฐานของความเป็นมนุษย์ ไม่ควรเน้นที่การพัฒนาเพื่อความสำเร็จในวิชาชีพที่ปราศจากพื้นฐานทางจริยธรรม การให้การศึกษาแก่เยาวชน ควรหยุดสร้างจิตสำนึกที่นิยมในวัตถุ แต่เน้นการสร้างจิตสำนึกในทางจริยธรรมให้หนักแน่น (สุพจน์ ทราญแก้ว. 2546 : 55) มีความพยายามปลูกฝังจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นในสังคมไทย ปัจจุบัน โดยกำหนดคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะพลเมืองไทย และพลเมืองโลก ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานที่ 1 ว่า การศึกษาต้องพัฒนาคนไทยทุกคนให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข ตามตัวบ่งชี้ที่ 5 คือ มีคุณธรรม จิตสาธารณะ และจิตสำนึกในการเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก คนไทยดำเนินชีวิต โดยกายสุจริต วาจสุจริต และมโนสุจริต มีความรับผิดชอบทางศีลธรรม และสังคม มีจิตสำนึกในเกียรติภูมิของความเป็นไทย เป็น

สมาชิกที่ดี เป็นอาสาสมัครเพื่อชุมชนและสังคมในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.2548 : 3-4) ดังที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 7 กล่าวว่า ความมุ่งหมายและกระบวนการในการเรียนรู้ ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องด้านต่างๆ ให้กับนักเรียน รวมถึงรู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 5) และได้นำมากำหนดไว้ในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 คือที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 8)

เพื่อความมั่นใจว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังกล่าวได้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในระดับสถานศึกษา จึงกำหนดไว้ในมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานที่ 1 ตัวบ่งชี้ที่ 4 ว่า ผู้เรียนมีเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม และตัวบ่งชี้ที่ 5 ผู้เรียนรู้จักประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตน และส่วนรวมอย่างคุ้มค่า มาตรฐานที่ 3 ตัวบ่งชี้ที่ 6 ว่า ผู้เรียนปฏิบัติต่อสาธารณะสมบัติ และดูแลรักษาเสมือนสมบัติของตน (กรมวิชาการ. 2540 : 6) นอกจากนี้ยังกำหนดไว้ในการประเมินสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการประเมินจากภายนอก มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 1 ตัวบ่งชี้ที่ 3 กำหนดว่า ผู้เรียนประหยัดใช้สิ่งของ ทั้งทรัพย์สินของตนเอง และของส่วนรวม ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติ อย่างประหยัด คุ้มค่า ตัวบ่งชี้ 4 กำหนดว่า ผู้เรียนมีเมตตา กรุณา โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และไม่เห็นแก่ตัว ตัวบ่งชี้ที่ 5 ว่า ผู้เรียนมีความประหยัดและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ตัวบ่งชี้ที่ 6 ว่าผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม (ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม. 2543 : 21-29) และในมาตรฐานที่ 3 คือ ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม อนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม (สุวิมล ว่องวานิช. 2544 : 7) จะเห็นได้ว่าพระราช

บัญญัติการศึกษา หลักสูตรสถานศึกษา มาตรฐานการประกันคุณภาพภายใน และภายนอกสถานศึกษา ได้ให้ความสำคัญกับการมีจิตสำนึกที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม การรู้จักดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวม รวมทั้งการรู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม และของประเทศชาติ ถ้าบุคคลมีจิตสำนึกสาธารณะบกพร่อง มีน้อย หรือขาดไป จะมีผลกระทบต่อหลายระดับ ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว องค์กร ชุมชน ประเทศชาติ และระดับโลก (ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม. 2543 : 21-29 ; วิรุณ ตั้งเจริญ. 2547 : 2)

จิตสาธารณะ จัดเป็นคุณธรรมสำหรับส่วนรวม เป็นเรื่องที่สำคัญ (สุชาดา จักรพิสูทธิ์. 2544 : 22) และความสำนึกต่อส่วนรวมเป็นลักษณะหนึ่งของจิตสาธารณะ ซึ่งปัจจุบันได้รับความสนใจอย่างยิ่งเพราะจิตสาธารณะ คือ การแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อ

ส่วนรวม (ยุทธนา วรณปีติกุล. 2542 : 181-183) ปัญหาเกี่ยวกับจิตสาธารณะที่พบในนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษา มักขาดจิตสาธารณะหลายด้าน อาทิ ไม่ให้ความร่วมมือในการทำงานเพื่อ
ส่วนรวม ไม่ให้ความช่วยเหลือเพื่อน ทำลายสาธารณะสมบัติ นำสิ่งของที่เป็นสาธารณะสมบัติ
ไปเป็นของตัวเอง ปิดกั้น โอกาสของบุคคลอื่น (สุชาดา จักรพิสูทธิ. 2544 : 22-23)

จากการศึกษาค้นคว้า และสังเคราะห์ผลงานวิจัยพบว่า มีปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะ
มีความสัมพันธ์ทางบวก และร่วมทำนายจิตสาธารณะ จำนวน 12 ปัจจัย ได้แก่ 1) อึดมโนทัศน์
(วิทยพัฒนท สีหา. 2551 : 68-70 ; ชนิตดา นันทะวัน. 2554 : 119-120 ; พรสุดา ศรีปัญญา. 2554
: 131-132) 2) เจตคติต่อจิตสาธารณะ (พิมพา กำเหนิดผล. 2552 : 108-109 ; ญัฐพงค์ ดีไพร
และศักดิ์สายันต์ ไยสามเสน. 2553 : 12-13 ; พรสุดา ศรีปัญญา. 2554 : 131-132) 3) ลักษณะ
มุ่งอนาคต (ชนิตดา ทองมีเหลือ และคณะ. 2550 : 92-102 ; เจษฎา หนูรุ่น. 2551 : 102-103 ;
ชนิตดา นันทะวัน. 2554 : 119-120) 4) ค่านิยมบุคคลทางครอบครัว (วิทยพัฒนท สีหา. 2551 :
68-70 ; ชนิตดา นันทะวัน. 2554 : 119-120) 5) คุณธรรมจริยธรรม (บุญญานนท ศรีโท. 2554 :
101 ; อัญชลิกา ศิวเพชร. 2554 : 103-105) 6) การรับรู้ความสามารถของตน (โกศล มีความดี.
2547 : 66 ; พรพรหม พรรดพวก. 2550 : 82 ; บุญญานนท ศรีโท. 2554 : 101 ; วัชรียา
เขียนนอก. 2554 : 88-89) 2) 7) การถ่ายทอดจิตสาธารณะจากครอบครัว (พิมพา กำเหนิดผล. 2552
: 108-109 ; ญัฐพงค์ ดีไพร และศักดิ์สายันต์ ไยสามเสน. 2553 : 12-13 ; พรสุดา ศรีปัญญา.
2554 : 131-132) 8) สัมพันธภาพระหว่างเพื่อน (ชนิตดา ทองมีเหลือ และคณะ. 2550 : 92-102 ;
ญัฐพงค์ ดีไพร และศักดิ์สายันต์ ไยสามเสน. 2553 : 12-13 ; มณีรัตน์ นุชชาติ. 2553 : 80-81)
9) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (พรพรหม พรรดพวก. 2550 : 82 ; ญัฐพงค์ ดีไพร และ
ศักดิ์สายันต์ ไยสามเสน. 2553 : 12-13) 10) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม (เรียม นมรักษ์.
2552 : 80-83 ; เขียมจิตต์ ไชยลังกา. 2554 : 100-103) 11) ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ
(เรียม นมรักษ์. 2552 : 80-83 ; เขียมจิตต์ ไชยลังกา. 2554 : 100-103) และ 12) เหตุผลเชิง
จริยธรรม (เจษฎา หนูรุ่น. 2551 : 102-103 ; วิทยพัฒนท สีหา. 2551 : 68-70 ; วัชรียา เขียนนอก.
2554 : 88-89)

สำหรับการศึกษาค้นคว้า และสังเคราะห์ผลงานวิจัยเกี่ยวกับจิตสาธารณะ ของชาย
โพธิธิดา และคณะ (2540 : 14-15), ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร (2546 : 2-3), นวรินทร์ ดาก้อนทอง
(2550 : บทคัดย่อ), พรพรหม พรรดพวก (2550 : 10-11) อัญชลิ ยิงรักพันธ์ (2550 : บทคัดย่อ),
มณีรัตน์ นุชชาติ (2553 : 12) และวัชรียา เขียนนอก (2554 : 16) พบว่า องค์ประกอบมีความ
สอดคล้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
ในปัจจุบัน มี 3 องค์ประกอบ คือ 1) การใช้หรือการกระทำ ที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อ

ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยวัดจาก การดูแลรักษา และลักษณะการใช้
 2) การถือเป็นหน้าที่ ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้
 โดยวัดจาก การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และการรับอาสาที่จะทำบางอย่างเพื่อส่วนรวม
 และ 3) การเคารพสิทธิ ในการใช้ของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยวัดจาก
 การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้สามารถใช้ของส่วนรมนั้น และการไม่ยึดครองของส่วนรมนั้นมา
 เป็นของตนเอง

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของ
 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2
 โดยพิจารณาเลือกเฉพาะปัจจัยที่มีผลงานวิจัยหลายเรื่องรองรับว่ามีความเกี่ยวข้องและส่งผล
 ทางบวกต่อจิตสาธารณะและมีความถี่สูงกว่าปัจจัยอื่น จำนวน 12 ปัจจัย ได้แก่ 1) อึดทนโน้ตค้น
 2) เจตคติต่อจิตสาธารณะ 3) ลักษณะมุ่งอนาคต 4) ค่านิยมบุคคลทางครอบครัว 5) คุณธรรม
 จริยธรรม 6) การรับรู้ความสามารถของตน 7) การถ่ายทอดจิตสาธารณะจากครอบครัว
 8) สัมพันธภาพระหว่างเพื่อน 9) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู 10) การมีส่วนร่วมใน
 กิจกรรมสังคม 11) ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ และ 12) เหตุผลเชิงจริยธรรม เพื่อศึกษาว่า
 นักเรียนมีจิตสาธารณะเพียงใด ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษา
 ปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 หรือไม่ อย่างไร มีตัวแปร
 ไດบ้างที่สามารถทำนายจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้ และผลการศึกษา
 ค้นคว้ายังเป็นสารสนเทศในการกำหนดแนวทางเสริมสร้างและพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน
 เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานต่างๆ ที่สนใจนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนหรือ
 กำหนดนโยบายเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาไปเป็นผู้มีจิตสาธารณะต่อไป

คำถามการวิจัย

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขต
 พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 มีอะไรบ้าง
2. สมการทำนายจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขต
 พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2
2. เพื่อสร้างสมการทำนายจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวน 8 อำเภอ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 96 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 2,490 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวน 333 คน เป็นการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan (Krejcie and Morgan, 1970 : 608 ; อ้างถึงในบุญชม ศรีสะอาด, 2547 : 187-188)

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. ตัวแปรที่ศึกษา

1.1 ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรทำนาย ได้แก่ ตัวแปรที่เป็นปัจจัย ประกอบด้วย

- 1.1.1 อุดมโนทัศน์
- 1.1.2 เจตคติต่อจิตสาธารณะ
- 1.1.3 ลักษณะมุ่งอนาคต
- 1.1.4 ค่านิยมบุคคลทางครอบครัว
- 1.1.5 คุณธรรมจริยธรรม
- 1.1.6 การรับรู้ความสามารถของตน

1.1.7 การถ่ายทอดจิตสาธารณะจากครอบครัว

1.1.8 สัมพันธภาพระหว่างเพื่อน

1.1.9 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

1.1.10 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม

1.1.11 ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ

1.1.12 เหตุผลเชิงจริยธรรม

1.2 ตัวแปรตามหรือตัวแปรเกณฑ์ ได้แก่ จิตสาธารณะ

สมมติฐานการวิจัย

1. ตัวแปรอัตมโนทัศน์ เจตคติต่อจิตสาธารณะ ลักษณะมุ่งอนาคต ค่านิยมบุคคลทางครอบครัว และคุณธรรมจริยธรรม จิตสาธารณะ การรับรู้ความสามารถของตน การถ่ายทอดจิตสาธารณะจากครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างเพื่อน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ และเหตุผลเชิงจริยธรรม มีความสัมพันธ์กับจิตสาธารณะ

2. มีตัวแปรที่ศึกษามากกว่า 1 ตัวแปร สามารถพยากรณ์จิตสาธารณะได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

2. สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางเสริมสร้างและพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ได้

3. หน่วยงานต้นสังกัด สามารถนำผลการวิจัยใช้เป็นสารสนเทศในวางแผนหรือกำหนดนโยบายเพื่อเสริมสร้างและพัฒนา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ได้

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. จิตสาธารณะ หมายถึง ลักษณะของนักเรียนที่รู้จักดูแล เอาใจใส่ เป็นธุระ และเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม สามารถวัดได้จากแบบสอบถามจิต

สาธารณะ โดยพิจารณาจากความรู้ ความเข้าใจ หรือพฤติกรรมที่แสดงออก ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ

1.1 การใช้ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมของนักเรียนในการใช้ของส่วนรวม การรักษาทรัพย์สิน การดูแลความสะอาด การไม่ทำลายทรัพย์สินสาธารณะสมบัติในโรงเรียน ทั้งในและนอกห้องเรียน ให้เกิดการชำรุดเสียหาย โดยมีการแสดงออก ได้แก่ การดูแลรักษาสิ่งของเมื่อใช้แล้วมีการเก็บรักษาให้คงอยู่ในสภาพดี และมีลักษณะของการใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัด ทะนุถนอม

1.2 การถือเป็นที่ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกถึงการมุ่งปฏิบัติเพื่อส่วนรวมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในโรงเรียน ทั้งในและนอกห้องเรียน ในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ โดยมีการแสดงออก ได้แก่ การทำตามหน้าที่และเคารพกฎระเบียบที่กำหนด การรับอาสาที่จะทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อส่วนรวม คอยสอดส่องดูแลสาธารณะสมบัติของส่วนรวม

1.3 การเคารพสิทธิ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกถึงการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม การไม่ยึดครองของส่วนรวมมาเป็นของส่วนตน ตลอดจนไม่ปิดกั้น โอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ของส่วนรวมนั้นแสดงออกโดยการไม่นำของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง แบ่งปันและเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม

2. อัตมโนทัศน์ หมายถึง การที่นักเรียนมีความรู้สึกนึกคิดต่อตนเองในด้านความสามารถของคนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม การใช้เหตุผล การคิด การมีมนุษยสัมพันธ์กับคนอื่น การคบเพื่อน การมองโลกในแง่ดี การทำงานร่วมกับผู้อื่น และด้านการปรับตัวทางอารมณ์ในการอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่นในสังคมสามารถวัดได้จากแบบวัดอัตมโนทัศน์

3. เจตคติต่อจิตสาธารณะ หมายถึง ความรู้สึกหรืออารมณ์ของนักเรียนเกี่ยวกับจิตสาธารณะอย่างมีทิศทางว่าชอบหรือไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจต่อจิตสาธารณะ ซึ่งความรู้สึกนี้เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ เป็นความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจในจิตสาธารณะ ด้านการกระทำสิ่งที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาต่อส่วนรวม การร่วมกิจกรรมเพื่อการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาล้วนส่วนรวมและการมีน้ำใจ สามารถวัดได้จากแบบวัดเจตคติต่อจิตสาธารณะ

4. ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการคาดการณ์ในอนาคตจากการกระทำเกี่ยวกับการเรียนของนักเรียน สามารถวางแผนการเรียนของตนในอนาคต และ

มองเห็นผลดีผลเสียที่เกิดขึ้นในอนาคต มีความเพียรพยายาม ปฏิบัติตามแผนที่ได้วางไว้ และสามารถถอดถอนหรือผลการปฏิบัติได้ สามารถวัดได้จากแบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต

5. ค่านิยมบุคคลทางครอบครัว หมายถึง ความรู้สึกของนักเรียนที่แสดงออกและปฏิบัติต่อบุคคลในครอบครัว ได้แก่ การปฏิบัติตามระเบียบวินัยที่เป็นข้อปฏิบัติของครอบครัว การทำกิจกรรมร่วมในครอบครัว การแบ่งปันสิ่งของ ความเห็นอกเห็นใจ ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในครอบครัว สามารถวัดได้จากแบบวัดค่านิยมบุคคลทางครอบครัว

6. แบบวัดคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง ลักษณะที่เกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติ ในทางที่ถูกต้อง ดีงาม มีคุณประโยชน์ทั้งตนเอง และส่วนรวม สามารถควบคุมตนเองในการประพฤติปฏิบัติ และปรับเปลี่ยนตัวเพื่อความสงบสุขในการอยู่ร่วมกัน ได้อย่างมีความสุขในสังคม ประกอบด้วย

6.1 ความรับผิดชอบ หมายถึง การกระทำที่แสดงออกถึงการตั้งใจ ความเอาใจใส่ ความละเอียดรอบคอบ มีการวางแผน มีความขยันหมั่นเพียร อดทน เพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

6.2 ความมีวินัยในตนเอง หมายถึง การปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม สามารถควบคุมอารมณ์ พฤติกรรมของตน ให้เป็นไปตามที่มุ่งหวังได้ โดยสำนึกว่าเป็นค่านิยมที่ดีงาม ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น

6.3 ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ หมายถึง ความรู้สึกภายในที่ต้องการช่วยเหลือบุคคลอื่น โดยเสียสละกำลังกาย สิ่งของ เวลา หรือความสุขส่วนตัว เพื่อช่วยเหลือและทำประโยชน์ให้ผู้อื่นได้รับความสุข พ้นความลำบาก หรือให้ในสิ่งที่บุคคลนั้นต้องการ และ 4) ความกตัญญู กตเวทีย หมายถึง ความรู้สึกสำนึกในความดีที่ผู้อื่นมีต่อเรา รู้สึกสำนึกในบุญคุณ และตอบแทนเมื่อมีโอกาส สามารถวัดได้จากแบบวัดคุณธรรมจริยธรรม

7. การรับรู้ความสามารถของตน หมายถึง คุณลักษณะส่วนตัวของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในความสามารถของตนว่า กระทำกิจกรรมหรืองานที่ได้รับมอบหมายให้ประสบความสำเร็จตามที่คาดหวังได้ในระดับใด สามารถวัดได้จากแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตน

8. การถ่ายทอดจิตสาธารณะจากครอบครัว หมายถึง การที่นักเรียนได้สังเกตการณ์แสดง จิตสาธารณะของบุคคลในครอบครัวในการทำงานและดำเนินชีวิตหรือการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในครอบครัว ชุมชน จัดจำพฤติกรรม ประเมินค่า คัดแปลงเลียนแบบพฤติกรรมมาเป็นจิตสาธารณะที่เหมาะสม สามารถวัดได้จากแบบสอบถามการถ่ายทอดจิตสาธารณะจากครอบครัว

9. สัมพันธภาพระหว่างเพื่อน หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนและเพื่อนปฏิบัติต่อกันทั้งในและนอกห้องเรียน ได้แก่ การช่วยเหลือเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ พึงพาซึ่งกันและกัน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันทั้งด้านการเรียน และด้านทั่วไป การทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันในกลุ่มเพื่อน เพื่อให้เกิดความสำเร็จ สามารถวัดได้จากแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างเพื่อน

10. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู หมายถึง พฤติกรรมที่ครูปฏิบัติต่อนักเรียน และพฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติต่อครู ทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ประกอบด้วย

10.1 พฤติกรรมที่ครูปฏิบัติต่อนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน ได้แก่ ให้ความสนใจต่อนักเรียน ให้ความเป็นกันเอง ให้ความรัก ความเอาใจใส่ ให้คำปรึกษาและ ข้อชี้แนะแก่นักเรียนทั้งในด้านการเรียน และด้านส่วนตัวที่นักเรียนมาขอคำปรึกษา

10.2 พฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติต่อครูทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ได้แก่ ให้ความเคารพเชื่อฟังในครูผู้สอน ตั้งใจและสนใจกระทำในสิ่งที่ครูอบรมสั่งสอน และซักถามครู เมื่อมีข้อสงสัยด้านการเรียนและด้านส่วนตัว สามารถวัดได้จากแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

11. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่ปฏิบัติแสดงให้เห็นถึงการให้ความร่วมมือกับกิจกรรมส่วนรวม ได้แก่ การมีส่วนร่วม ช่วยเหลืองาน ให้ความสำคัญ ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมกิจกรรม ร่วมบำเพ็ญประโยชน์ ร่วมรณรงค์ ร่วมมือในการทำโครงการต่างๆ ของสังคม และร่วมยินดีเมื่อผู้อื่นได้รับการยกย่องชมเชยจากการประพฤติปฏิบัติดี สามารถวัดได้จากแบบสอบถาม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม

12. ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ หมายถึง การรับรู้ที่ตนเองมีความรับผิดชอบในการใช้ และดูแลทรัพย์สินส่วนรวม มีความตื่นตัวที่จะเข้าร่วมกิจกรรมสังคม ร่วมรณรงค์ ให้ความสำคัญกับการทำกิจกรรมเพื่อสังคม สามารถวัดได้จากแบบสอบถามความรับผิดชอบต่อสาธารณะ

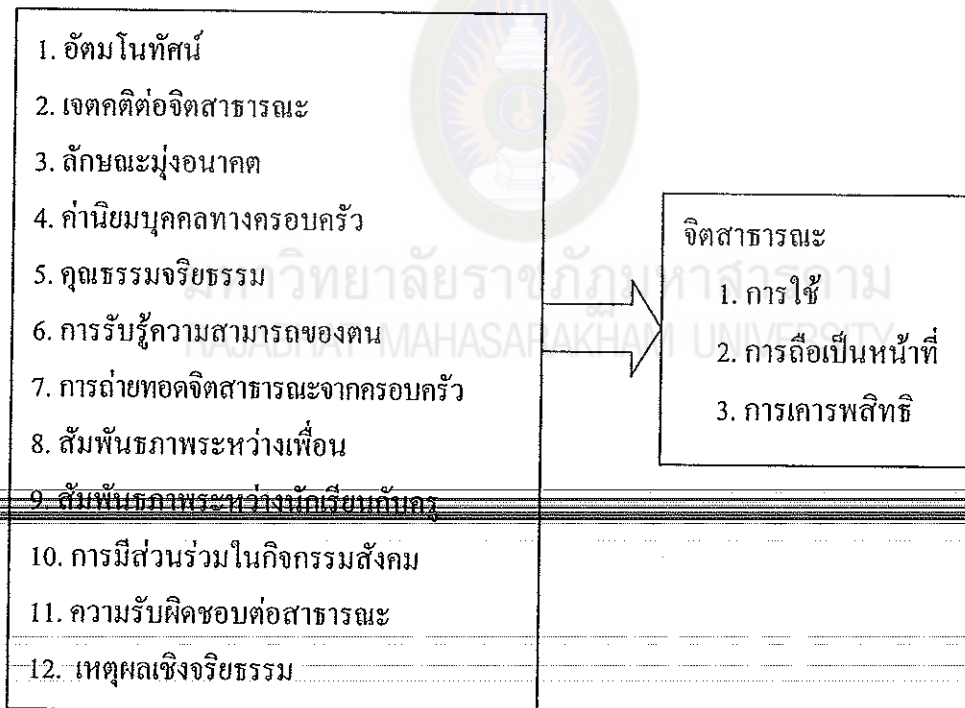
13. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่นักเรียนใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งในทางที่ดี และไม่ดี เหตุผลที่กล่าวถึงนี้จะแสดงในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมต่างๆ

กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร รายงานและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด สามารถสังเคราะห์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยเฉพาะปัจจัยที่มีผลงานวิจัยหลายเรื่องรองรับว่ามีความสัมพันธ์และส่งผลต่อจิตสาธารณะ จำนวน 12 ปัจจัย ได้แก่ 1) อึดมโนทัศน์ 2) เจตคติต่อจิตสาธารณะ 3) ลักษณะมุ่งอนาคต 4) ค่านิยมบุคคลทางครอบครัว 5) คุณธรรมจริยธรรม 6) การรับรู้ความสามารถของตน 7) การถ่ายทอดจิตสาธารณะจากครอบครัว 8) สัมพันธภาพระหว่างเพื่อน 9) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู 10) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม 11) ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ และ 12) เหตุผลเชิงจริยธรรม ดังภาพที่ 1

ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรทำนาย

ตัวแปรตามหรือตัวแปรเกณฑ์

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย